

Врз основа на член 16 ставови (2) и (3) од Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ бр. 43/12, 145/12, 87/13, 164/13, 39/14, 43/14, 132/14, 188/14, 10/15, 61/15, 154/15, 192/15, 17/16, 37/16, 20/19 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 101/19, 153/19, 180/19, 275/19, 77/21, 122/21, 178/21, 150/22, 236/22, 199/23, 236/23 и 263/23) Владата на Република Северна Македонија, на седницата одржана на _____ донесе

ПРОГРАМА ЗА АКТИВНА ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА НА МАЈКИТЕ И ДЕЦАТА ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ЗА 2024 ГОДИНА

I. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

Општа цел

Општа цел на оваа програма е континуирано унапредување на здравјето на децата и жените во репродуктивен период во насока на намалување на доенечката и матернална смртност.

Специфични цели

1. Континуирано унапредување на системот на мониторирање на здравствениот статус на мајките и децата и ефикасноста на здравствената заштита;
2. Подигање на информираноста и едуцираноста на населението за здрави животни стилови и правилно здравствено однесување во преконцепциски, антенатален, постнатален и во доенечкиот период, со фокус на ранливите категории на жени (жени Ромки, жени од руралните подрачја и лица без идентификација);
3. Унапредување на квалитетот и еднаквоста во пристапот до здравствените услуги за мајките и децата, со посебен фокус на ранливите категории жени;
4. Навремено откривање на заболувања кај новороденчињата, доенчињата и малите деца;
5. Јакнење на интерсекторската соработка и мобилизирање на партнерството во заедницата на сите релевантни партнери во идентификација и решавање на здравствените проблеми на мајките и децата особено во намалувањето на бариерите и зголемувањето на достапноста на услугите;
6. Обезбедување навремен и ран пристап на секоја бремена жена до квалитетна антенатална здравствена заштита (отстранување на сите видови на географски, финансиски и културолошки бариери особено кај ранливите групи);

II. ПОКАЗАТЕЛ ЗА УСПЕШНОСТ НА ПРОГРАМАТА

Индикатори на успешност на спроведување на програмата се:

- Намален морбидитет на новороденчиња
- Намалена перинатална смртност
- Намалена доенечка смртност
- Намален морбидитет на мајки
- Намалена матернална смртност
- Намален % на живородени со ТТ под 2500 грама.

III. МЕРКИ И АКТИВНОСТИ ОД ПРОГРАМАТА

1. Активности за мониторирање на здравствениот статус на мајките и децата и проценка на ефикасноста и достапноста на здравствените сервиси:

- бесплатни прегледи и лабораториски прегледи во тек на бременост, поврзани со бременост, бесплатно породување за бремени жени - лица без документ за идентификација;
- бесплатни прегледи за жени кои претпреле сексуално насилство;
- медикаментозен абортус
- набавка на современи контрацептивни средства (орална контрацепција, спирали, кондоми) за жени од социјално-ранливи категории и жени од социјално-ранливи категории со репетитивни абортуси;
- месечна стимулација во времетраење од 12 месеци за избран лекар гинеколог во Општина Шуто Оризари.

2. Активности за здравствена промоција и унапредување на здравственото однесување преку едукација на населението и промотивни активности:

- промоција на светската недела на доење.

3. Јакнење на капацитетите на здравствени работници кои обезбедуваат здравствена заштита на деца и жени во репродуктивен период:

- изготвување на Информација за здравствената состојба на мајките и децата за 2023 година;
- Изготвување на анализа на трендот на капацитетот и функциите на патронажната служба и грижата за здравјето на мајките и децата
- ангажирање на членовите на Државната комисија за биомедицинско потпомогнато оплодување согласно Закон за биомедицинско потпомогнато оплодување;

4. Активности за рана детекција на заболувања кај новороденчињата, доенчињата и малите деца:

- спроведување на тиреоиден скрининг кај сите новородени деца во Република Северна Македонија;
- неонатален метаболен скрининг за целна популација за новородени сомнителни за метаболни заболувања;
- национален скрининг за цистична фиброза;
- спроведување на скрининг за фенилкетонурија,
- пилот скрининг за прееклампсија во антинатален период во бременоста во прв триместар.

5. Активности за собирање, обработка и анализа на индикаторите за перинаталното здравје на мајката и новороденчето

- идентификација и дефинирање на перинаталните индикатори од интерес;
- запознавање на вработените во породилиштата со листата на дефинирани индикатори;
- презентација на начинот на собирање и испраќање до Управа за Електронско здравство.
- јакнење на капацитетите на Управа за Електронско здравство за собирање, обработка и анализа на индикаторите;
- собирање на индикаторите од сите родилишта во Република Северна Македонија, групирање, обработка и анализа;
- изработка на детален Извештај за состојбата со перинаталното здравје за 2023 година.

6. Воспоставување на систем за преглед на морталитет и компликации на мајките со цел безбедна бременост преку спроведување, евалуација и постапување по препораките од упатството на СЗО

- Преку Управата за електронско здравство преглед и ажурирање на националните единици/ентитети (списокот на болници и соодветните известувачи);
- одржување на платформата/системот за преглед на морталитетот;
- изработка на нови обрасци за олеснување на системот за внес на податоци.

7. Јакнење на интерсекторска соработка и соработка со локалната заедница

- одржување на Работилница за креирање на активностите на Програмата со сите чинители и потенцијални партнери.

IV. СПРОВЕДУВАЊЕ НА ПРОЦЕСОТ НА СЛЕДЕЊЕ, ОЦЕНУВАЊЕ И ИЗВЕСТУВАЊЕ

Процесот на следење, оценување и известување ќе се спроведува согласно насоките во Упатствата, преку подготовка на годишен план на спроведување на активностите на Програмата, на **квартално ниво** и останатите дефинирани табели за оценување на спроведувањето.

V. ИЗВРШИТЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

Извршители на оваа програма се: Министерство за здравство, Управа за електронско здравство, Универзитетска клиника за гинекологија и акушерство-Скопје, Универзитетска клиника за детски болести-Скопје, Клиничка болница Тетово, Општа болница Куманово, Здравствен дом Скопје, Специјална болница за гинекологија и акушерство „Мајка Тереза“ - Скопје, Институт за јавно здравје на Република Северна Македонија Скопје, Медицински факултет -Центар за семејна медицина и останатите јавни здравствени установи во Република Северна Македонија кои се наведени во табелата 1.

VI. ПОТРЕБНИ ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА ПРОГРАМАТА РАСПРЕДЕЛЕНИ ПО МЕРКИ И АКТИВНОСТИ

Активностите предвидени во оваа програма ќе се финансираат од Буџетот на Република Северна Македонија за 2024 година. Распределбата на средствата по оваа програма ја врши Министерството за здравство **квартално, врз основа на реализирани активности по** доставени фактури и извештаи

содржани во Програмата, од страна на извршителите, согласно утврдениот годишен план за работа (табела 1.) со финансиски средства распределени по мерки/активности од оваа програма).

Табела 1. Потребни финансиски средства за реализација на оваа програма

	Активности	Извршител	Количина	Цена (во денари)	Вкупно (во денари)
1.	Неонатален скрининг за хипотиреоза за сите новородени	Универзитетска клиника за детски болести - Скопје	16.500	170,00	2.805.000,00
2.	Неонатален метаболен скрининг за целна популација за новородени сомнителни за метаболни заболувања	Универзитетска клиника за детски болести - Скопје	6.000	900,00	5.400.000,00
3.	Неонатален скрининг за цистична фиброза	Универзитетска клиника за детски болести - Скопје	16.500	170,00	2.805.000,00
4.	Скрининг за фенилкетонурија	Универзитетска клиника за детски болести - Скопје	16.500	100,00	1.650.000,00
5.	Пилот скрининг за прееклампсија во антинатален период во бременоста	Универзитетска клиника за гинекологија и акушерство Скопје	1.300	1.100,00	1.430.000,00
6.	Медикаментозен абортус за најранлива категорија на жени	Универзитетска клиника за гинекологија и акушерство Скопје и Специјална болница за гинекологија и акушерство „Мајка Тереза “ -Скопје и јавните здравствени установи и двете мобилни клиники	1	200.000,00	200.000,00
7.	Набавка на современи контрацептивни средства (орална контрацепција, спирали, кондоми) за жени од социјално-ранливи категории и жени со репетитивни абортуси	Универзитетска клиника за гинекологија и акушерство - Скопје, Клинички болници, Општи болници и Специјална болница за гинекологија и акушерство „Мајка Тереза“ - Скопје и Медицински Факултет Скопје Центар за семејна медицина	1	140.000,00	140.000,00
8.	Изработка на Годишен извештај за резултатите од анализа на индикаторите за перинатално здравје на мајката и новороденчето и развој на план за унапредување на квалитетот на перинатална здравствена заштитаздравствена заштита	Универзитетска клиника за гинекологија и акушерство – Скопје, Македонско Лекарско Ддруштво	1	30.000,00	30.000,00
9.	Изработка на Годишен извештај за резултатите од системот за преглед на морталитет и компликации на мајките со цел безбедна бременост преку спроведување, евалуација и постапување по препораките од упатството на СЗО	Универзитетска клиника за гинекологија и акушерство – Скопје, Македонско Лекарско Друштво	1	30.000,00	30.000,00
10.	Месечна стимулација во времетраење од 12 (месеци)	Приватна Здравствена Установа Мајка Б&М	12	15.000,00	180.000,00

	години за избран лекар гинеколог во Општина Шуто Оризари	Кофинансирана од Министерство за здравство			
11.	Бесплатни прегледи за жени кои претпреле сексуално насилство, родово базирано насилство и семејно насилство	Универзитетска клиника за гинекологија и акушерство - Скопје, Клиничка Болница Тетово, Општа болница Куманово	3	30.000,00	90.000,00
12.	Бесплатни прегледи и лабораториски прегледи во тек на бременост, поврзани со бременост, бесплатно породување за лица без документ за идентификација	Јавни здравствени установи	1	370.000,00	370.000,00
13.	Недела на доење	Институт за јавно здравје на Република Северна Македонија	1	30.000,00	30.000,00
14.	Изготвување на анализа на трендот на капацитетот и функциите на патронажната служба и грижата за здравјето на мајките и децата	Институт за јавно здравје на Република Северна Македонија	1	30.000,00	30.000,00
15.	Изготвување на Информација за здравствената состојба на мајките и децата за 2023 година	Здравствен дом Скопје	1	10.000,00	10.000,00
16.	Финансиски средства за ангажирање на членовите на Државната комисија за биомедицинско потпомогнато оплодување согласно Закон за биомедицинско потпомогнато оплодување за 2024 година	Министерство за здравство	1	1.800.000,00	1.800.000,00
	Средства кои се обезбедени од Буџетот на Република Северна Македонија				17.000.000,00
	Вкупно				17.000.000,00

VII. ВЛЕГУВАЊЕ ВО СИЛА

Оваа програма влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

Број: _____

_____ 2024 година

С к о п ј е

ПРЕТСЕДАТЕЛ

НА ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА,
Димитар Ковачевски